
INFORME SOBRE EL PROYECTO DE PRESUPOSTOS PER A LA R+D CIVIL I MILITAR A L'ESTAT ESPANYOL (2007)

Barcelona, octubre de 2006

Per la
pau: **prou**
investigació
militar!

www.prouinvestigaciomilitar.org

Fundació per la Pau

www.fundacioperlapau.org

1. Introducció

Al Projecte de Pressupostos Generals de l'Estat per al 2007, les partides destinades explícitament a R+D militar es mantenen en màxims històrics i sumen 1.586,10 milions d'Euros (263.094 milions de pessetes), la segona xifra més gran de tots els temps. Tot i que aquests fons es redueixen lleugerament respecte a l'any passat (en 97 milions d'Euros), l'augment espectacular en el nombre de programes de desenvolupament d'armament, que passen de 9 a 13, fa preveure futurs increments. En canvi, la suma de pressupostos per a recerca científica (que inclou totes les ciències socials i naturals), sanitària, educativa, mediambiental, agrària, geològica, oceanogràfica i energètica tot just suma 1.387,17 milions d'Euros; 200 menys dels que rep la recerca militar. En altres paraules, els PGE2007, tal com ja ha passat en anys anteriors, aposten pel desenvolupament de nous sistemes d'armes en detriment de la recerca socialment útil i que col·labori en la resolució dels problemes i reptes als que s'enfronta actualment el nostre estat.

La xifra de 1.586,10 milions d'Euros és el resultat de sumar el pressupost de recerca centralitzat des del Ministeri de Defensa, que suma 361,04 milions d'Euros, amb els avançaments que facilita el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, que per a l'any 2007 estan pressupostats en 1.225 milions d'Euros. La pràctica totalitat d'aquests fons es destinen al disseny i construcció o modernització de tretze tipus diferents d'armament de caràcter clarament ofensiu, cosa totalment contradictòria amb la declarada "vocació humanitària" de l'exèrcit espanyol. I van a parar, per tot això, a set companyies especialitzades en la fabricació d'armes; entre les que ocupa un paper destacat General Dynamics, companyia nordamericana que està entre els cinc principals proveïdors del Pentàgon. Aquestes set empreses rebran, en conjunt, uns fons per a R+d que quasi dupliquen els del programa que constitueix la principal font per al finançament de la recerca a les universitats i el CSIC.

Finalment, els PGE2007 incorporen una novetat respecte als anys anteriors: per primera vegada, els fons per a R+D militar es separen en un programa a part, encara que es mantenen dins dels pressupostos del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç. Aquest petit avenç és el producte de la pressió exercida per la comunitat científica, i molt particularment per la Campanya "Per la Pau: prou investigació militar!" a favor d'una major transparència en la despesa militar; encara que queda molt lluny de l'objectiu declarat de la Campanya de reubicar-los en el Ministeri de Defensa. Aquest avenç es compensa, a més, pel deliberat esforç del govern per enganyar l'opinió pública sobre el pressupost real que es dedica a recerca, incloent-hi quantioses sumes que no corresponen en absolut a la despesa en R+D.

2. Despesa en R+D civil i militar en el projecte de Pressupostos Generals de l'Estat per al 2007

2.1 Programes de R+D

Les despeses de l'Estat en R+D pressupostats per a l'any 2007, que sumen un total de 8.060,42 milions d'Euros (1.549,61 més que el 2006), estan recollits en la funció 46 dels PGE i es desglosen en una sèrie de programes, gestionats per diferents ministeris, que compten amb les següents dotacions:

Pressupostos dels Programes de Recerca per al 2007

<i>Ministeri</i>	<i>Programa</i>	<i>Pressupost (milions d'Euros)</i>	<i>% del total</i>
Educació i Ciència		722,37	9,0
	Foment i coordinació de la rec. científica i tècnica	1.405,13	17,4
	Recerca i evaluació educativa	5,52	0,1
	Astronomia i astrofísica	16,81	0,2
	Recerca i desenvolupament tecnològic - industrial	648,86	8,1
	Recerca i experimentació agrària	17,16	0,9
	Recerca oceanogràfica i pesquera	52,12	0,7
	Recerca geològic-minera i mediambiental	36,76	0,5
	Recerca energètica, mediambiental i tecnològica	123,87	1,5
Indústria, Turisme i Comerç	Suport a la innovació tecnològica en el sector de Defensa*	1.225,06	15,2
	Recerca i desenvolupament tecnològic - industrial	1.495,37	18,6
	Recerca i desenvolupament de la societat de la informació	625,72	7,8
	Innovació tecnològica de les telecomunicacions	819,07	10,2
Sanitat	Recerca sanitària	328,80	4,1
Medi ambient	Recerca geològic - minera i mediambiental	29,76	0,4
Defensa	Recerca i estudis de les Forces Armades	357,14	4,4
	Recerca i desenvolupament de la societat de la informació	3,90	0,1
Altres Ministeris	Diversos	93,00	1,2
	TOTAL	8.060,42	

Font: Pressupostos Generals de l'Estat, any 2007¹
 *Programa de nova creació

1. Els Pressupostos Generals de l'Estat es poden consultar a la plana web del Ministeri d'Economia i Hisenda
<http://www.sggg.pap.meh.es/Presup/PGE2007Proyecto/PGE-ROM/Cuerpo.htm>

Com es pot observar, la principal partida dels pressupostos de R+D, amb 2.144,23 milions d'Euros (el 26,6% del total) és el programa 467.C de "Recerca i desenvolupament Tecnològic-Industrial", gestionat pels Ministeris d'Educació i Ciència (648,86 milions) i Indústria, Comerç i Turisme (1.495,37 milions). Li van al darrera els programes de "Foment i coordinació de la recerca científica i tècnica", el de "Suport a la innovació tecnològica en el sector de la Defensa" i el d'"Innovació tecnològica de les comunicacions". Tots aquests programes contenen quantioses despeses financeres (que es conèixen tècnicament com a capítol 8) la destinació final dels quals són empreses, tant públiques com privades, a on van a parar com a crèdits. D'aquesta manera, el total de les despeses de R+D corresponents al capítol 8 pressupostats per al 2007, puja fins a 4.338,4 milions d'Euros; 703,1 milions més que el 2006. La inclusió de crèdits del capítol 8 en el pressupost de recerca és polèmica, doncs s'ha calculat que, segons les partides, les empreses només dediquen a R+D entre el 0 i el 50% dels mateixos. En altres paraules, el 54% del suposat pressupost de R+D per al 2007 va a parar a partides que, en realitat, en gran part no haurien d'imputar-se com a despesa de R+D, tal i com va denunciar repetidament el PSOE quan era a l'oposició.²

En clar contrast, el Programa de "Recerca científica" (gestionat pel Ministeri d'Educació i Ciència), principal font de finançament públic dels grups de recerca de les Universitats i el CSIC que, segons els propis Pressupostos Generals, "s'instrumenta com a mecanisme de canalització dels recursos destinats a promoure la recerca científica, amb la finalitat d'impulsar i contribuir al desenvolupament econòmic i social del país"³, rep només 722,37 milions d'Euros (23 milions més que el 2006), a penes el 9% del total de les despeses en R+D pressupostats per a l'any 2007.

2. *El País*, 10 d'octubre de 2002

3. *Pressupostos Generals de l'Estat 2007, Subprograma 463A*

2.2 Despesa en R+D militar per a l'any 2007

De les despeses pressupostades per a R+D, hi ha una sèrie de partides destinades a la recerca i desenvolupament militar. Aquestes partides estan recollides en tres programes:

-Programa 464.A de "recerca i Estudis de les Forces Armades", gestionat íntegrament pel Ministeri de Defensa, i 3,9 milions d'Euros del Programa 467.G "Recerca i desenvolupament de la Societat de la Informació", també adscrits a aquest Ministeri.

-Programa 464.B de "Suport a la innovació tecnològica en el sector de la Defensa", gestionat per la Direcció General de Desenvolupament Industrial, que permet concedir préstecs a llarg termini i avançaments sense interessos a empreses espanyoles, que es destinen al desenvolupament de 13 projectes (4 més que al 2006), tots ells militars. Segons els mateixos pressupostos⁴, l'import dels avançaments per al desenvolupament de productes militars sumarà aquest any a 1.225,06 milions d'Euros, del quals 554,8 serien per a les empreses públiques i 670,3 milions per a les no públiques.

Per tant, el total de despeses en R+D militar reconeguts en el projecte de Pressupostos per al 2007, és el següent:

Pressupost de recerca armamentista per al 2007 (reconegut en el projecte de Pressupostos)

<i>Ministeri i programa</i>	<i>Milions d'Euros</i>
<i>Ministeri de Defensa</i> Programa 464.A (Recerca i estudis de les Forces Armades) Programa 467.G (Recerca i desenvolupament de la societat de la Informació)	361,04
<i>Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme</i> Programa 464.B (Suport a la innovació tecnològica en el sector de la Defensa)	1.225,06
TOTAL	1.586,10

En resum, els pressupostos registrats com a R+D militar per al 2007 sumarien uns 1.586 milions d'Euros (amb un lleuger descens respecte als 1.683 de 2006, màxim històric), la qual cosa representa el 20% del total dels fons de R+D proporcionats per l'Estat. Quant a la destinació d'aquestes partides, el fet més rellevant és que es destinen en la seva totalitat al desenvolupament de 13 tipus d'armament de naturalesa ofensiva, com es comentarà més endavant.

Al canalitzar la major part dels fons per al desenvolupament de noves armes a través del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, i, malgrat haver-los reubicat en un programa separat, el govern ignora per tercer any consecutiu un dels compromisos electorals formulats pel PSOE abans de les eleccions de març de 2004; segons el qual "només es comptabilitzaran com a despeses de R+D els que realment siguin emprats per a aquesta finalitat, reubicant les corresponents Despeses Militars destinades a la fabricació d'armament en el lloc adequat". Tampoc està de més recordar que, durant el seu pas per l'oposició, el PSOE va anar fins i tot més enllà i va presentar una proposició no de llei per tal que els préstecs a empreses per al desenvolupament de productes militars es reubiquessin i es dediquessin a finançar la ciència en universitats i centres públics de recerca.⁵

4. Pressupostos Generals de l'Estatut 2007, Subprograma 464.B

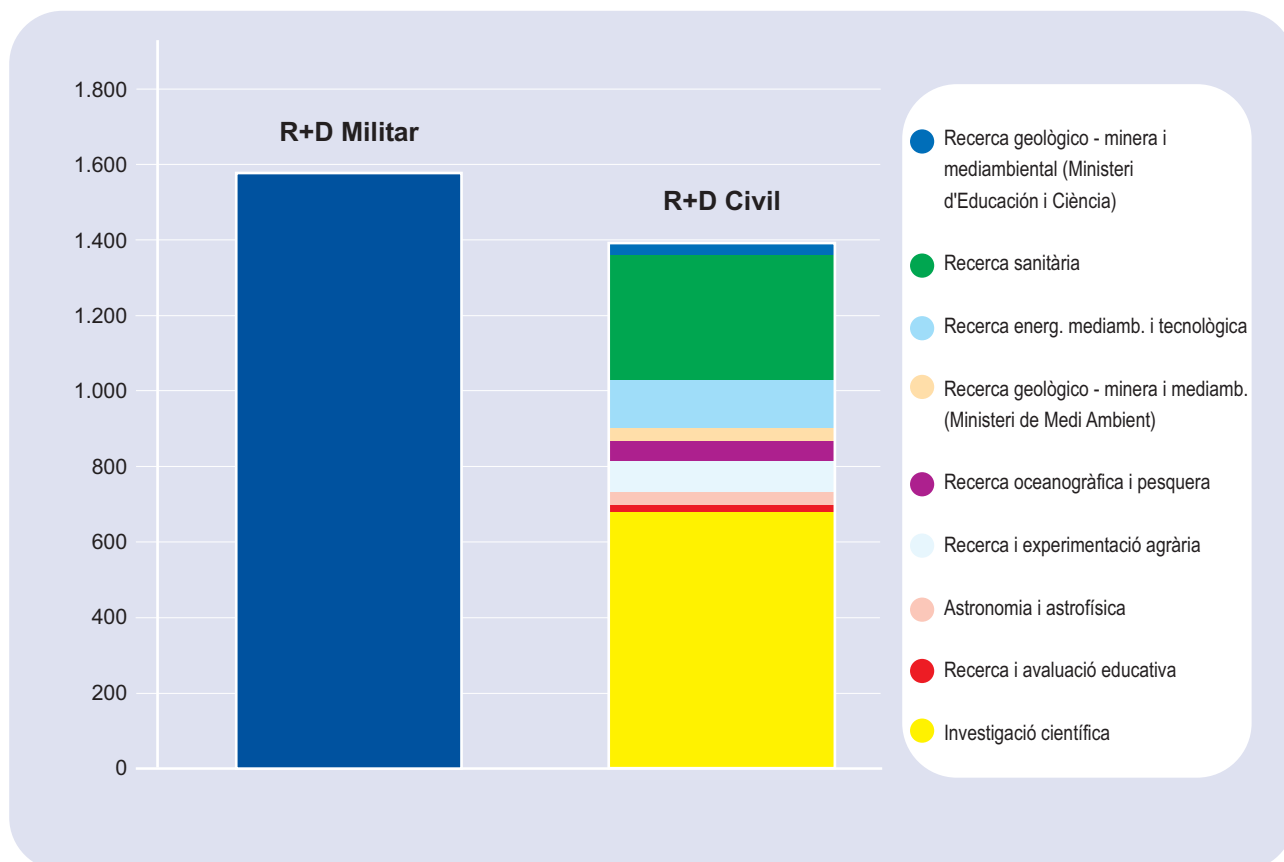
5. El País, 27 de novembre de 2002

2.3 Algunes consideracions sobre el pressupost en R+D militar

En la gràfica es recull la comparació entre alguns programes de R+D en el projecte de Pressupostos Generals de 2007. Com es pot observar, les despeses reconegudes per a recerca i desenvolupament militar superen en 200 milions d'Euros al conjunt de programes de recerca científica, educativa, agrària, sanitària, mediambiental, energètica, geològico-minera, astrofísica i astronòmica, oceanogràfica i pesquera.

De fet, al 2007 la despesa en R+D militar serà quasi dues vegades i mitja superior al Programa de "Recerca Científica", 5 vegades el de recerca sanitària, més de 20 vegades superior al de recerca agrària o més de 300 vegades al de recerca educativa. Els pressupostos de R+D, d'aquesta manera, aposten clarament pel desenvolupament de noves armes i donen l'esquena a les autèntiques necessitats i desafiaments als que s'enfronta la societat espanyola: ambientals (desertització i gestió de l'aigua, escalfament global, incendis...), educatius (integració d'immigrants, fracàs escolar), científics (superació del retard secular del nostre país, precarietat laboral del personal investigador), energètics (desenvolupament de noves fonts d'energia), etc.

Gràfica comparativa entre la R+D militar i la R+D civil

Font: Pressupostos Generals de l'Estat¹

3. Evolució dels pressupostos de R+D per a finalitats militars durant el període 1995-2007

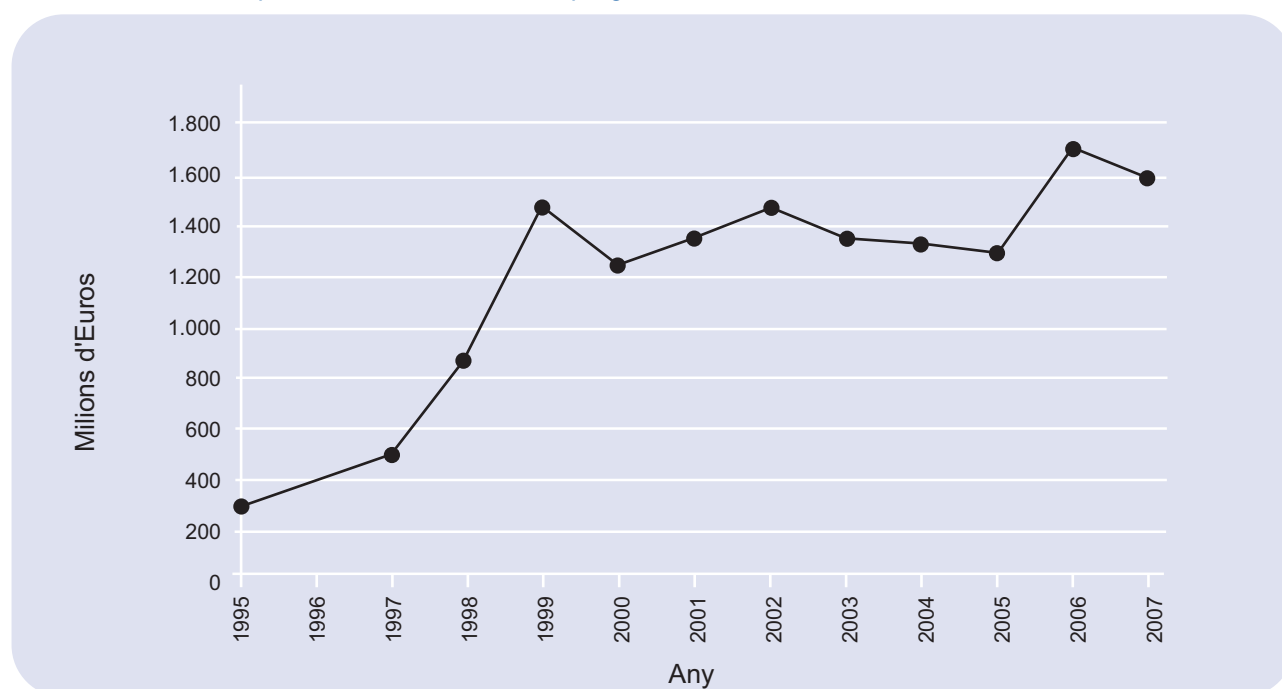
Com es pot observar a la taula i gràfica següents, els pressupostos de R+D per a programes militars es van multiplicar per quatre entre 1995 i 1999, i es van estabilitzar al voltant dels 1.300 milions d'Euros anuals (225.000 Mpta). Sobre això, els Pressupostos per al 2006 van representar un significatiu canvi de tendència, en augmentar un 26% la despesa en R+D militar, arribant a xifres desconegudes fins al moment. Per a aquest any, el pressupost de recerca armamentista es redueix lleugerament, però és el segon any més gran en la història del nostre país.

Pressupost en R+D militar VS total per a programes de R+D (Milions d'Euros)

Any	Pressupost total per a programes de R+D	Pressupost dels programes de R+D militar	% R+D militar respecte al total
1995	1.244,29	291,28	23,4%
1997	1.352,69	500,47	37,0%
1998	1.867,98	881,14	47,2%
1999	2.767,84	1.493,33	53,9%
2000	3.053,86	1.257,59	41,2%
2001	3.435,30	1.329,91	38,7%
2002	3.790,40	1.490,89	39,3%
2003	4.000,12	1.372,94	34,3%
2004	4.402,29	1.372,98	31,2%
2005	4.972,24	1.330,30	26,5%
2006	6.510,81	1.683,89	25,9%
2007	8.060,42	1.586,10	19,7%

Font: Elaboració pròpia a partir dels PPGG de l'Estat

Evolució dels Pressupostos de R+D dedicats a programes militars. 1995 - 2007

Font: Elaboració pròpia a partir dels PPGG de l'Estat

La despesa militar és, a més a més, la responsable principal de l'important increment registrat en els pressupostos totals per a programes de R+D durant els darrers anys, juntament amb altres partides que inclouen en els pressupostos de recerca és també polèmica, com els programes 467.G de "Recerca i desenvolupament de la societat de la informació", creat l'any 2002; i el 467.I d'"Innovació tecnològica de les telecomunicacions", creat l'any 2004. Aquests dos programes suposen per a 2007 més de 1.400 milions d'euros i contenen partides –que no es comptabilitzaven abans com a despesa en R+D, tal i com va denunciar el PSOE quan estava a l'oposició– dedicades, entre altres coses, a instal·lar aules d'informàtica a les escoles, a comprar servidors i ordinadors per als ministeris, particulars i empreses, a pagar els viatges de funcionaris a Brussel·les, o a tramitar els expedients per a les noves concessions de ràdio i televisió.⁶

4. Destí dels pressupostos per a programes de R+D militar el 2007

4.1 Programes de R+D del Ministeri de Defensa

Els programes de R+D del Ministeri de Defensa són gestionats per l'Òrgan Central de la Defensa (Ministeri i Subsecretaria d'Estat de la Defensa) i per dos Organismes Autònoms: el Canal de Experiències Hidrodinàmiques de El Pardo i Instituto Nacional de Técnica Aeroespacial "Esteban Terradas" (INTA). D'acord amb el projecte de Pressupostos per a 2007, l'Òrgan Central de la Defensa desenvoluparà 14 programes de R+D, els més importants dels quals es recullen en la següent taula.

*Inversions més importants per a 2007 dels programes de R+D
Gestionats directament pel Ministeri de Defensa⁷*

	<i>Milions d'Euros</i>
Carro de combat Leopard	20,00
Activitats CIS	21,75
Tecnologies de la Informació i Comunicacions	30,88
Equipament i material per a activitats de R+D	33,95
Plataformes, propulsió i armes	41,12

4.2 Programes gestionats pel Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme

Des de fa uns anys, el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme (abans Ciència i Tecnologia) concedeix una important quantitat d'avançaments sense interessos, suposadament reemborsables, per a les empreses que desenvolupin alguns productes militars. Aquestes aportacions es troben incloses en el Programa 464.B dels pressupostos i per a l'any 2007 pugen, com ja s'ha comentat, a 1.225,6 milions d'euros, dels quals 554,8 serien per a les empreses públiques i 670,3 milions per a les no públiques. Si en els anys 2001 i 2002 els avançaments es destinaven a quatre nous tipus d'armes (avió de combat EF-2000, fragates F-100, carros de combat Leopard i avions P-3 Orion), l'any 2006 finançaven el desenvolupament de nou tipus d'armament, que s'amplien a 13 en els Pressupostos per al 2007. Quasi tots ells són de caràcter estrictament ofensiu, no utilitzables en les anomenades "operacions humanitàries".

El llistat dels 13 projectes i empreses beneficiàries dels avançaments a càrrec dels Pressupostos queden recollits en la taula següent. Pel que fa a la quantia dels diversos projectes, no s'especifica en els Pressupostos per a 2007, com tampoc es recullen els objectius o indicadors de seguiment que sí apareixen en la resta de subprogrames de tots els ministeris. D'aquesta manera, es fa difícil conèixer el grau de compliment i la data de finalització dels 13 projectes armamentístics.

⁷ Pressupostos Generals de l'Estat 2007, Programa 464.A

Amb tot, és important destacar que els destinataris pràcticament únics dels 1.358,01 milions d'Euros del Programa 464.B són set empreses dedicades total o parcialment a la fabricació d'armaments: EADS-CASA-Airbus, Navantia (antiga branca militar d'IZAR), ITP i General Dynamics, Indra, SAPA i Eurocopter Espanya. Aquestes set empreses es reparteixen, per a programes de R+D militar, un pressupost que és quasi dues vegades superior al que reben en conjunt totes les universitats espanyoles i el CSIC per a R+D civil. Entre elles ocupa un paper destacat General Dynamics, companyia americana que l'any 2002 va vendre armes per valor de 9.800 milions de dòlars i que es troba entre els primers proveïdors del Pentàgon. Per la seva important participació en els projectes del Programa -la companyia és contractista principal dels projectes Leopard (1.935 milions d'Euros en el període 2000-2009)⁸, Pizarro (707,47 milions entre 2003 i 2019)⁹ i Obús Rema- General Dynamics rebrà de l'Estat espanyol, el 2007, uns fons superiors als que es dediquen a recerca sanitària.

Projectes de desenvolupament de nous armaments subvencionats pel Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, 2007¹⁰

Projectes	Contractistes
Avió de combat EF-2000	Consorcio CEDIEF (EADS-CASA, ITP)
Desenvolupament carros combat Leopard	General Dynamics (Santa Bárbara Sistemas S.A)
Avió de transport militar A400M	Aibus Military (con EADS-CASA e ITP)
Helicòpters de combat Tigre	No especificat
Submarins S-80	Navantia
Buc de projecció estratègica	Navantia
Carro de combat Pizarro	Asociación Pizarro (General Dynamics, Navantia, Indra, SAPA Plasencia)
Buc d'aprovisionament de combat	Navantia
Sistema integrat d'Artilleria de Combat Obús Rema*	General Dynamics (Santa Bárbara Sistemas S.A)
Missils de curt abast**	No especificat
Bucs d'acció marítima*	Navantia
Fragata 105*	Navantia
Helicòpter NH90*	Eurocopter España e ITP

* Programes de nova creació

** Al 2006 es contemplava un "misil IRIS-T per al Eurofighter i caça EF-18"

Contacte:

Fundació per la Pau

c/ Casp 31, 2n 1a A - 08010 Barcelona
 Telèfon: 93 302 51 29 Fax: 93 301 75 62
 E-mail: info@fundacioperlapau.org
www.fundacioperlapau.org

8. Font: US Department of Commerce. Es pot consultar a <http://strategies.ic.gc.ca/epic/internet/inimr-ri.nsf/en/gr111529e.html>

9. Font: General Dynamics Corporation. Es pot consultar a la seva plana web: <http://www.gdsbs.com/web/pressroom/noticias/detalle.asp?id=13>

10. Pressupostos Generals de l'Estatut 2007, Subprograma 467.C.5